

In maart 2018 publiceerden Amerikaanse onderzoekers een artikel met de titel 'Behavioural assessment of pain in 66 horses, with and without a bit'. Tijdens dit onderzoek is gekeken naar gedragsuitingen van pijn bij paarden, met en zonder bit. De onderzoekers vonden 69 soorten gedragingen die gelinkt werden aan pijn veroorzaakt door het bit. Ik zal even kort samenvatten wat de resultaten waren van het onderzoek. Daarna wil ik er graag kort op reageren, niet omdat ik bitfitter ben, maar omdat ik vind dat het onderzoek wat nuance mist en kanttekeningen geplaatst moeten worden.

De ruiters werd gevraagd om een vragenlijst in te vullen over de gedragingen van hun paard. De 69 gedragsuitingen stonden op de vragenlijst en de ruiter moest per gedraging turven hoe vaak het paard dat bepaalde gedrag vertoonde. Deze lijst moest twee keer worden ingevuld, een keer na het rijden met bit en een keer na het rijden zonder bit. De vragenlijst was gebaseerd op de ervaringen van ruim 600 ruiters die van het rijden met bit naar bitloos zijn overgestapt.

De paarden die met bit gereden werden, vertoonden 1.575 pijngerelateerde gedragingen. De paarden die bitloos zijn gereden vertoonden 208 pijngerelateerde gedragingen. De onderzoekers gaven aan dat deze vermindering in pijnuitingen 87% was.

De term 'bit-kreupelheid' is naar voren gekomen in dit onderzoek. Hiermee wordt een syndroom (een verzameling van symptomen) van kreupelheden bedoeld, veroorzaakt door het bit. Pijn door het bit zou een negatief effect hebben op de proprioceptie (weten waar een ledemaat zich in de ruimte bevindt, zonder het te zien), balans, houding, coördinatie en beweging. Een van de testpaarden liet geen vermindering zien van de pijnsignalen. Voor de overige 65 paarden verbeterde het welzijn door het weghalen van het bit.

Maar wat zijn nou die pijngerelateerde gedragingen die in de vragenlijst stonden? Ik heb een willekeurige selectie gemaakt uit de gedragingen: aversie tegen het bit, hoofdschudden, stijve gangen, niet kunnen verdragen van wind, regen en zonlicht, bit vastpakken, mond openen, achter het bit lopen, tong over het bit en niet willen drinken tijdens het rijden.

Het spreekt voor zich dat bepaalde uitingen inderdaad door het bit veroorzaakt kunnen worden, zoals het bit vastpakken, hoofdschudden, mond openen en de tong over het bit bijvoorbeeld. Maar zou dat dan niet kunnen komen door een slecht passend bit? Of dat het bit misschien inwerkt op een plek in de mond die het paard niet prettig vindt? Deze klachten hoor ik namelijk veel en ze zijn vaak een reden waarom een paardeneigenaar mij vraagt om langs te komen. Vaak zijn de klachten ook op te lossen met een bit dat wél past, of wél inwerkt op een plek in de mond waar het paard de druk kan verdragen. Dus ook al is het logisch dat het verwijderen van het bit de klachten grotendeels laat verdwijnen, betekent dat dan automatisch dat bitloos altijd de oplossing is? Die conclusie vind ik persoonlijk wat kort door de bocht. Als jij met een te kleine cap rijdt, krijg je hoofdpijn. Doe je de cap af, dan verdwijnt de hoofdpijn. Betekent dat dan dat rijden zonder cap beter is? (Laten we even buiten beschouwing laten wat veiliger is, want dat lijkt me vanzelfsprekend).

Ik wil graag enkele opmerkingen plaatsen over dit onderzoek. Bijvoorbeeld het hoofdschudden, hoe schudden deze paarden met het hoofd? Was dit van links naar rechts, of van boven naar beneden? Links-rechts schudden heeft meestal meer te

To bit or not to bit

maken met druk tegen de oren of gevoeligheid in het kaakgewricht. Welk soort hoofdstel is er gebruikt bij de paarden die met bit werden gereden? En welk hoofdstel werd gebruikt bij de bitloze optomingen? Om zuiver onderzoek te doen, zouden de hoofdstellen gestandaardiseerd moeten zijn, of zou in elk geval bij alle paarden hetzelfde type hoofdstel gebruikt moeten worden.

Het 'niet kunnen verdragen van wind, regen en zonlicht' vind ik ook een leuke (58% van de paarden kon deze drie dingen beter verdragen zonder bit). Helemaal omdat er als notitie bij wordt gezet dat het komt door irritatie van de aangezichtsenuw (nervus trigeminus). Naar mijn weten drukt het bit niet op deze zenuw, maar zou de oorzaak mijns inziens eerder in het hoofdstel gezocht moeten worden. En hoe verhoudt dit symptoom zich met het hoofdschudden?

Daarbij wisten de ruiters waarvoor de vragenlijst bedoeld was. Als je weet waar een onderzoek naartoe wil, ben je eerder geneigd wenselijke antwoorden te geven. Om een objectieve meting te krijgen zou de vragenlijst door onafhankelijke personen, zonder voorkennis, ingevuld moeten worden.

Om even kort in te gaan op wat ik van bitloos rijden vind, (want die vraag krijg ik wel regelmatig): ik ben zeker niet tegen het principe van bitloos rijden, maar er moet wel aan bepaalde voorwaarden worden voldaan. Allereerst moet het paard natuurlijk tegen druk op de neus kunnen en moet de neusriem op de juiste hoogte worden gehangen. Aangezien het onderste gedeelte van de neus uit kraakbeen bestaat, kan de neusriem het beste op het neusbeen (dus bot) worden gelegd.

Een sidepull of een kingekruist hoofdstel heeft dan mijn voorkeur, omdat bij de kaakgekruiste hoofdstellen behoorlijk wat druk achter de oren en bij het kaakgewricht komt. De weefsels daar zijn teer en daar moet voorzichtig mee om worden gegaan. De hackamore vind ik niet meteen vallen onder de categorie 'bitloos'. Het is in principe natuurlijk een optoming zonder bit, maar door de hefboom heeft het een behoorlijk pittige inwerking. Het is niet voor niets in de wedstrijd sport alleen toegestaan vanaf het Z-springen. Uiteraard zijn er paarden die bitloos echt beter lopen dan met welk bit je ook probeert. Ik doel in deze blog voornamelijk op een soort gemiddelde en niet op de uitzonderingen.

Ik zou nog wel meer kunnen schrijven over dit onderzoek -ook goede punten- maar dan wordt dit wel een hele lap tekst. Ik zou zeggen, [lees de publicatie van het onderzoek](#) zelf en trek je eigen conclusies. Het is in elk geval goed dat er aandacht is voor pijn veroorzaakt door het bit en dat ruiters het niet meteen gooien op ongehoorzaamheid, maar verder gaan denken waar het misschien vandaan zou kunnen komen. En als ze zover zijn, moeten ze op de juiste plek zoeken naar een oplossing, want niemand wil dat zijn of haar paard pijn heeft, we willen toch allemaal een happy athlete?

Tekst: De Bitfitter
Ymke Groenendijk
www.debitfitter.nl

DE BITFITTER

Fits more than a bit